

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.4.27>

PUBLICZNA KONTROLA DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEJ STRAŻY GRANICZNEJ UKRAINY JAKO PODMIOTU SEKTORA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY: POJĘCIE I PROCEDURY REALIZACJI

Oleh Trofimenko

student

Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-0105-0504

Trofimenko@gmail.com

Adnotacja. W artykule dokonano naukowej analizy stanowisk naukowców w zakresie zrozumienia publicznej kontroli działań organów ścigania w ogóle, a w szczególności podmiotów sektora bezpieczeństwa i obrony. Udowodniono, że kontrola publiczna nad działalnością Państwowej Służby Granicznej Ukrainy jako podmiotu sektora bezpieczeństwa i obrony jest działalnością obywateli i ich stowarzyszeń w zakresie kontroli przestrzegania norm prawa Ukrainy, w odpowiednich kompetencjach oraz przestrzegania praw i wolności człowieka przez Państwową Służbę graniczną Ukrainy podczas realizacji powierzonych jej zadań. Należy zauważyć, że procedury sprawowania kontroli społecznej nad działalnością Państwowej Służby Granicznej Ukrainy jako podmiotu sektora bezpieczeństwa i obrony – to uregulowane w przepisach prawa procedury działania, mające na celu osiągnięcie określonego celu. Okazało się, że procedury sprawowania kontroli społecznej nad działalnością Państwowej Służby Granicznej Ukrainy jako podmiotu sektora bezpieczeństwa i obrony są obecnie ustalone przez Regulamin w sprawie Rady Społecznej w Administracji Państwowej Służby Granicznej Ukrainy. Przegląd obowiązującego ustawodawstwa w tym zakresie pozwolił dojść do wniosku, że ustawodawstwo Ukrainy dotyczące działalności Państwowej Służby Granicznej Ukrainy wymaga aktualizacji w części dotyczącej kontroli i nadzoru nad działalnością Państwowej Służby Granicznej Ukrainy, w szczególności poprzez uzupełnienie jej przepisami, dotyczącymi uregulowania procedury (mechanizmu) kontroli publicznej.

Słowa kluczowe: kontrola publiczna, organy ścigania, sektor bezpieczeństwa i obrony, Państwowa Służba Graniczna Ukrainy.

PUBLIC CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF THE STATE BORDER SERVICE OF UKRAINE AS A SUBJECT OF THE SECURITY AND DEFENSE SECTOR: CONCEPTS AND PROCEDURES

Oleh Trofimenko

Applicant

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0003-0105-0504

Trofimenko@gmail.com

Abstract. The article provides a scientific analysis of the positions of scientists on the understanding of public control over the activities of law enforcement agencies in general and in particular for the subjects of the security and defense sector. It is proved that public control over the activities of the State Border Guard Service of Ukraine as a subject of the security and defense sector is the activity of citizens of Ukraine and their associations to monitor compliance with Ukrainian legislation, relevant powers and human rights and freedoms by the State Border Guard Service of Ukraine, tasks assigned to it. It is emphasized that the procedures for public control over the activities of the State Border Guard Service of Ukraine as a subject of the security and defense sector is a procedure regulated by law, aimed at achieving a certain goal. It was found that the procedures for public control over the activities of the State Border Guard Service of Ukraine as a subject of the security and defense sector are currently enshrined in the Regulations on the Public Council under the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine. The analysis of the current legislation in this area allowed us to conclude that the legislation of Ukraine on the activities of the State Border Guard Service of Ukraine needs to be updated in terms of control and supervision of the State Border Guard Service of Ukraine, in particular, by supplementing it with rules on procedure (mechanism) exercising public control.

Key words: public control, law enforcement agencies, security and defense sector, State Border Guard Service of Ukraine.

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ: ПОНЯТТЯ ТА ПРОЦЕДУРИ ЗДІЙСНЕННЯ

Олег Трофіменко

здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0003-0105-0504

Trofimenko@gmail.com

Анотація. У статті здійснено науковий аналіз позицій вчених щодо розуміння громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів в цілому та зокрема за суб'єктами забезпечення сектору безпеки і оборони. Доведено, що громадський контроль за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони являє собою діяльність громадян України та їх об'єднань із контролю за виконанням норм законодавства України, відповідних повноважень та дотриманням прав і свобод людини Державною прикордонною службою України під час здійснення покладених на неї завдань. Наголошено, що процедури здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони – це врегульований нормами законодавства порядок дій, спрямований на досягнення певної мети. З'ясовано, що процедури здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони наразі закріплено Положенням про Громадську раду при Адміністрації Державної прикордонної служби України. Аналіз чинного законодавства у цій сфері дозволив дійти висновку, що законодавство України про діяльність Державної прикордонної служби України потребує оновлення в частині, що стосується контролю і нагляду за діяльністю Державної прикордонної служби України, зокрема, шляхом доповнення його нормами, що стосуються урегулювання процедури (механізму) здійснення громадського контролю.

Ключові слова: громадський контроль, правоохоронні органи, сектор безпеки і оборони, Державна прикордонна служба України.

Вступ. Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства є однією з основних засад ефективного державного управління. Громадський контроль сьогодні являє собою невіддільну частину владно-громадських відносин, а його розвиток це важливий чинник у механізмі розбудови демократичної держави. Варто зазначити, що основним завданням Державної прикордонної служби України є забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні, а одним з основних принципів діяльності Державної прикордонної служби України є саме відкритість для демократичного цивільного контролю (About the State Border Guard Service of Ukraine, 2003).

Основні засади демократичного цивільного контролю визначені Законом України «Про Національну безпеку України», зокрема, надано визначення цього поняття як комплексу здійснюваних відповідно до Конституції і законів України правових, організаційних, інформаційних, кадрових та інших заходів для забезпечення верховенства права, законності, підзвітності, прозорості органів сектору безпеки і оборони та інших органів, діяльність яких пов'язана з обмеженням у визначених законом випадках прав і свобод людини, сприяння їх ефективній діяльності й виконанню покладених на них функцій, зміцненню національної безпеки України. Також у преамбулі закону наголошується на тому, що цим законом, зокрема, визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у сферах національної безпеки і оборони, визначається система командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджується всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки і оборони, забезпечуючи у такий спосіб демократичний цивільний контроль над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони (On the National Security of Ukraine, 2018).

Варто зазначити, що в законодавстві визначено, що система цивільного контролю складається з контролю, що здійснюється Президентом України; Верховною Радою України; Радою національної безпеки і оборони України; Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; судового контролю та громадського нагляду.

Однак стратегічних документах нашої держави наголошується, що громадянське суспільство повинно відігравати ключову роль у здійсненні громадського контролю за діяльністю органів публічної адміністрації з метою підвищення рівня забезпеченості національних інтересів і безпеки та у відповідних сферах захисту державного кордону України та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

У цьому контексті дослідження потребує поняття та нормативно закріпленій порядку здійснення саме громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України.

Основна частина. Проблематика громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів у межах науки адміністративного права представлена у працях таких учених як: В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, О.М. Бандурка, В.М. Бевзенко, О.І. Безпалова, Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, С.Ф. Денисюк, О.В. Джафарова, О.Ю. Дрозд, Т.О. Коломоець, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.І. Миколенко, Р.В. Миронюк, О.М. Музичук, В.Я. Настюк, В.В. Сокуренько, М.М. Тищенко, С.О. Шатрава та інших дослідників. Особливості громадського контролю у сфері охорони державного кордону стали предметом окремих наукових досліджень таких

вчених як Л.М. Артюшин, О.В. Боровик, О.Б. Ганьба, А.М. Долгополов, В.В. Залож, В.Л. Зьолка, М.О. Король, І.П. Кушнір, А.С. Сіцинський, М.О. Сліпченко та ін.

Мета статті полягає в аналізі наукових позицій вчених щодо розуміння громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів в цілому, та зокрема за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки й оборони, виробити його поняття та запропонувати законодавче закріплення процедури його здійснення.

Переходячи до з'ясування змісту поняття громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони маємо розглянути існуючі наукові погляди на визначення поняття «громадського контролю».

Насамперед маємо зазначити, що в Енциклопедії державного управління визначається, що громадський контроль (від англ. *civil control*) – це громадська оцінка ступеня виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їх соціальних завдань, дотримання певних соціальних норм (Encyclopedia of Public Administration, 2011: 113).

Наприклад, Л.В. Гапоненко вважає громадський контроль за діяльністю органів виконавчої влади функцією громадянського суспільства, яка полягає у запобіганні порушенням, перевірці та оцінці виконання підконтрольними об'єктами завдань держави та в інших не заборонених законодавством формах з метою розвитку громадянського суспільства, захисту прав і свобод людини і громадянина, забезпечення законності та ефективності в діяльності органів виконавчої влади (Haponenko, 2015: 44). На думку Т.В. Чехович, категорія «громадський контроль» є абстрактною і контролем у значенні управлінської діяльності не є. Вона означає всю можливу діяльність, яка дозволяє громадянам отримувати інформацію, відстежувати рішення суб'єктів публічної влади, спостерігати за їхньою діяльністю та надавати пропозиції, рекомендації і зауваження до неї. На її думку громадський контроль є альтернативною назвою участі громадян в управлінні державними справами (Chekhovych, 2019: 4). О.Г. Пухкал щодо цього зазначає, що громадський контроль є комплексом різних заходів, які здійснюють громадяни, інститути громадського суспільства із спостереження та перевірки діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою примусу влади до виконання норм законів, відповідального та компетентного виконання своїх обов'язків (Pukhkal, 2010: 57). І.О. Сквірський пропонує під громадським контролем розуміти спостереження громадськості за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадовими особами, а також за недержавними організаціями та іншими суб'єктами під час здійснення ними владних управлінських функцій, в тому числі і у випадку виконання ними делегованих владних повноважень, яке має своєю метою забезпечення законності та дисципліни у сфері публічного управління (Skvirskyi, 2016: 24).

Щодо громадського контролю службових правовідносин у сфері національної безпеки України, слід відмітити, що на думку В.М. Столбового – це різновид контролю, система відносин громадянського суспільства з державою, яка ґрунтується на підзвітності органів публічної адміністрації недержавними структурами та окремими особами (громадськими організаціями, пересічними громадянами, аналітичними центрами, засобами масової інформації тощо), сукупність дій недержавних структур, окремих осіб, що здійснюється на диспозитивних засадах, наслідки яких мають рекомендаційний характер і полягають у перевірці законності діяльності публічної адміністрації, стану дотримання прав, свобод, інтересів фізичних та юридичних осіб під час виконання нею своїх повноважень у сфері національної безпеки України (Stolbovyi, 2018: 110).

Загалом, варто говорити про те, що громадський контроль за сектором безпеки та оборони становить собою певну сукупність контрольних дій (заходів), які уповноважені реалізовувати інститути громадянського суспільства з метою забезпечення відповідних принципів діяльності суб'єктів сектору безпеки та оборони, як-то верховенства права, законності, підзвітності, прозорості тощо. М.В. Сіцинська щодо цього зазначає, що в українських реаліях громадський контроль є найвищою сходинкою в феномені суспільної участі і є важливою формою реалізації демократії та способом залучення громадян до цивільного контролю за діяльністю сектора безпеки і оборони та управління суспільством і державою (Sitsinska, 2013: 115).

Враховуючи викладене, маємо зазначити, що громадський контроль на думку науковців – це і функція громадянського суспільства, і вид соціального контролю, і наглядова діяльність, і сукупність контрольних заходів, і спостереження громадськості за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування, тощо.

Незважаючи на різноманітність поглядів та підходів до визначення цього поняття, маємо підтримати думку про те, що, громадський контроль за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони є діяльністю громадян України та їх об'єднань із контролю за виконанням Державною прикордонною службою України положень законодавства, своїх повноважень та дотримання прав і свобод людини під час здійснення нормативно визначених функцій.

Щодо визначення поняття «громадського контролю» на законодавчому рівні, слід зазначити, що наразі його немає, але як вже зазначалося вище в стратегічних документах держави визначається, що громадянське суспільство має здійснювати саме громадський контроль за діяльністю органів державної влади. Отже, маємо зробити висновок, що для ефективної реалізації громадського контролю необхідним є визначення поняття та основних засад громадського контролю на законодавчому рівні.

Наступним етапом дослідження є визначення процедур здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони.

Перш за все слід зазначити, що процедура – це офіційно встановлений чи узвичаєний порядок здійснення, виконання або оформлення чого-небудь (Dictionary of the Ukrainian language).

Аналіз наукових праць надає можливість погодитися з твердженням про те, що послідовні дії, які складають процедуру, повинні врегульовуватися визначеними нормами права та спрямовуватися на досягнення правового результату, який відображається у відповідних правових наслідках (Iuriiichuk, 2018: 152).

У контексті розгляду досліджуваного питання маємо звернути увагу на те, що в статті 10 Закону України «Про Національну безпеку України» визначено, що громадяни України беруть участь у здійсненні цивільного контролю через громадські об'єднання, членами яких вони є, через депутатів місцевих рад, особисто шляхом звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або до державних органів у порядку, встановленому законодавством України, а сфера громадського нагляду може бути обмежена виключно Законом України «Про державну таємницю».

Щодо процедур здійснення такого нагляду, то цією ж статтею визначається, що громадським об'єднанням, зареєстрованим у встановленому законом порядку, гарантується можливість отримувати від державних органів, зокрема від керівників складових сектору безпеки і оборони, інформацію з питань діяльності складових сектору безпеки і оборони, крім інформації з обмеженим доступом; здійснювати дослідження з питань національної безпеки і оборони, створювати для цього громадські фонди, центри, колективи експертів тощо; проводити громадську експертизу проектів законів, рішень, програм, представляти свої висновки і пропозиції для розгляду відповідним державним органам; брати участь у громадських дискусіях та відкритих парламентських слуханнях з питань діяльності і розвитку сектору безпеки і оборони (On the National Security of Ukraine, 2018).

Отже, перш ніж перейти до аналізу процедури здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України, необхідним є дослідження наукової літератури на предмет класифікації процедур здійснення громадського контролю.

Щодо цього О.Г. Пухкал зазначає, що громадський контроль здійснюється за допомогою прямих (безпосереднє волевиявлення громадян) та непрямих (через органи, утворені громадянами) засобів, що у процесі своєї реалізації приймають різноманітні форми (Pukhkal, 2010: 57).

І.О. Сквірський також говорить про наявність загальних, спеціальних та опосередкованих форм громадського контролю. До загальних організаційних форм громадського контролю ним віднесено – звернення та запити про отримання публічної інформації, масові зібрання, громадські дискусії. Спеціальні організаційні форми громадського контролю – це громадські ради, громадські спостерігачі, громадська експертиза. До опосередкованих організаційних форм громадського контролю віднесено обов'язок суб'єктів публічного управління інформувати громадськість про свою діяльність (Skvirskiy, 2016: 225-226).

Як зазначає Л.В. Гапоненко в умовах відсутності Закону України який би визначав сутність та механізм здійснення громадського контролю, все ж можна виділити наступні його форми: доступ до інформації про діяльність підконтрольного суб'єкта, контроль за дотриманням органами виконавчої влади чинного законодавства, участь у нормотворчому процесі, робота у консультативно-дорадчих органах, подання запитів та звернень, проведення громадської експертизи, моніторингу та оцінки, подання позовів до суду при виявленні порушень законодавства (Haponenko, 2015: 44).

Маємо звернути увагу також на те, що були неодноразові намагання закріпити на законодавчому рівні механізм громадського контролю за органами державної влади в Україні, одним з них є проект Закону України «Про громадський контроль» від 2014 року. Цим законопроектом визначалося, що процедури громадського контролю мають поділятися на загальні та спеціальні. До загальних процедур громадського контролю були віднесені заслуховування звітів про результати роботи; громадські слухання; громадський моніторинг. До спеціальних – громадська експертиза; громадські перевірки; громадські розслідування (On public control, 2014).

Отже, враховуючи наведені приклади класифікації видів здійснення громадського контролю, маємо зазначити, що вони між собою досить схожі. Але як доцільно зазначає Ю.В. Мех міжнародний досвід застосування громадського контролю свідчить, що громадська участь у формуванні та реалізації державної політики може вважатися ефективною лише тоді, коли озвучені громадянами проблеми починають безпосередньо розв'язуватися за їхньої участі у процесі прийняття рішень (Mekh, n.d.: 56).

Наступним кроком до з'ясування змісту процедур здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України є аналіз чинної нормативно-правової бази.

Діяльність Державної прикордонної служби України, як і Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Державної міграційної служби України спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України. Здійснивши аналіз Законів України «Про Національну поліцію України», «Про Національну гвардію України», «Про Державну прикордонну службу України» та постанов Кабінету Міністрів України, якими затверджені положення «Про Державну службу України з надзвичайних ситуацій» та «Про Державну міграційну службу України», маємо зазначити, що лише у Законі України «Про Національну поліцію» окремий розділ присвячено громадському контролю поліції. Зокрема, окремими статтями визначається порядок підготовки та опублікування на офіційних вебпорталах органів поліції звітів про діяльність поліції, підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань, залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських, тощо (About the National Police, 2015).

Аналіз нормативно-правових документів, що стосуються діяльності складових сектору безпеки і оборони і, зокрема Державної прикордонної служби України, маємо зробити висновок, що форми та механізм здійснення громадського контролю в більшості з них не визначено взагалі.

Слід відмітити, що відповідно до інформації на офіційному веб-сайті Державної прикордонної служби України (Official website of the State Border Guard Service of Ukraine, n.d.) громадський контроль за діяльністю Державної прикордонної служби України здійснює Громадська рада при Адміністрації Державної прикордонної служби України. Так, 10 квітня 2015 року Головою Державної прикордонної служби України було погоджено Положення про Громадську раду при Адміністрації Державної прикордонної служби України, яке було схвалено на засіданні Громадської ради 07 квітня 2015 року (Regulations on the Public Council under the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine, 2015).

Цим положенням визначається, що громадська рада при Адміністрації Державної прикордонної служби України є постійно діючим колегіальним виборним органом, утвореним для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України, налагодження ефективної взаємодії з громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики, у сферах віднесених до компетенції Державної прикордонної служби України, концепцій, програм та планів розвитку Держприкордонслужби, планів консультацій з громадськістю. Громадська рада у своїй діяльності керується законодавством України, вказаним положенням та Регламентом про Громадську раду.

До основних її завдань належить, зокрема, створення умов для реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами та здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України. Цим положенням також визначено повноваження, склад та структура Громадської ради, повноваження та обов'язки члена Громадської ради, організація діяльності Громадської ради, створення та організація роботи постійних та тимчасових робочих органів, експертних груп Громадської ради.

Отже, здійснивши аналіз цього положення маємо зазначити, що відповідно до прав та завдань Громадської ради основними процедурами громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони є:

- підготовка пропозицій до орієнтовного плану проведення консультацій з громадськістю та пропозицій щодо організації таких консультацій;
- ініціювання проведення громадського обговорення проектів законів, інших нормативно-правових актів з питань, що відносяться до компетенції Державної прикордонної служби України та головним розробником яких вона є;
- подання пропозицій щодо удосконалення чинних нормативно-правових актів та підготовка проектів нових нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної політики, у сфері, що належить до компетенції Державної прикордонної служби України;
- проведення громадської експертизи та громадської антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, що готуються Державною прикордонною службою України;
- здійснення контролю за врахуванням Державною прикордонною службою України пропозицій та зауважень громадськості та дотримання нормативно-правових актів, спрямованих на запобігання та протидію корупції;
- організація публічних заходів, семінарів, конференцій, круглих столів для обговорення актуальних питань у сфері, що відноситься до компетенції Державної прикордонної служби України;
- делегування представників Громадської ради для участі у колегіях, нарадах, семінарах, «круглих столах» тощо, що проводяться Державною прикордонною службою України (Regulations on the Public Council under the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine, 2015).

Щодо організації діяльності Громадської ради, то вона визначається Регламентом Громадської ради та здійснюється відповідно до річних планів, що затверджуються рішеннями Громадської ради та її постійних і тимчасових робочих органів.

Регламент Громадської ради розробляється відповідною робочою групою, створеною Громадською радою, з урахуванням пропозицій підрозділів Державної прикордонної служби України, інститутів громадянського суспільства та інших зацікавлених сторін. Основною формою роботи Громадської ради є засідання. Рішення Громадської ради оформлюється у вигляді Протоколу засідання Громадської ради та мають рекомендаційний характер і є обов'язковими для розгляду Державною прикордонною службою України. До складу цієї Громадської ради можуть бути обрані представники громадських, релігійних, благодійних організацій, професійних спілок та їх об'єднань, творчих спілок, асоціацій, організацій роботодавців, недержавних засобів масової інформації та інших невідприємницьких товариств і установ, легалізованих відповідно до законодавства України (Regulations on the Public Council under the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine, 2015).

Порядок формування складу Громадської ради визначено розділом IV вказаного Положення. Слід відмітити, що склад Громадської ради формується на установчих зборах за допомогою рейтингового голосування за кандидатів, які заявили про бажання брати участь у роботі Громадської ради. Дата, час, місце, порядок проведення установчих зборів, порядок подання заяв для участі в установчих зборах Державна прикордонна служба України в обов'язковому порядку оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті (Regulations on the Public Council under the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine, 2015).

Наступним визначається структура Громадської ради. Очолює її голова Громадської ради, який обирається на установчих зборах. Голова Громадської ради може мати заступника або декількох заступників, що обираються з членів ради за його поданням шляхом рейтингового голосування.

Функції секретаря Громадської ради може виконувати як член Громадської ради так і представник підрозділу у зв'язках з громадськістю Державної прикордонної служби України, який не є членом громадської ради.

У складі Громадської ради утворюються постійні (комісії, робочі групи) та тимчасові (експертні та робочі групи, тощо) робочі органи. Постійно діючі робочі органи або комісії формуються відповідно до напрямів роботи. Кожну комісію очолює голова, який обирається з числа членів Громадської ради, які входять до цієї комісії.

Рішення про створення постійних робочих органів, їх кількість, назви та спрямованість діяльності ухвалюються на засіданні Громадської ради. Рішення про створення тимчасових робочих органів, експертних груп Громадської ради ухвалюються на засіданні Громадської ради або Секретаріату, до якого входять голова Громадської ради, його заступник (заступники), секретар та голови комісій.

Отже процедури здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони наразі закріплено лише Положенням про Громадську раду при Адміністрації Державної прикордонної служби України.

Висновки. Беручи до уваги положення Закону України «Про Національну безпеку України», а також Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, в якій зазначалося про необхідність створення правових, організаційних і фінансово-матеріальних умов для залучення громадських організацій та громадян до процесу формування і реалізації державної політики з питань безпеки і оборони (The concept of development of the security and defense sector of Ukraine, 2016), маємо зазначити, що наразі законодавство про діяльність Державної прикордонної служби України потребує оновлення в частині, що стосується контролю і нагляду за діяльністю Державної прикордонної служби України, зокрема, шляхом доповнення Розділу VII Закону України «Про Державну прикордонну службу України» статтею про порядок здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України.

Отже, громадський контроль за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони являє собою діяльність громадян України та їх об'єднань із контролю за виконанням норм законодавства України, відповідних повноважень та дотриманням прав і свобод людини Державною прикордонною службою України під час здійснення покладених на неї завдань. Процедури здійснення громадського контролю за діяльністю Державної прикордонної служби України як суб'єкта сектору безпеки і оборони наразі закріплено Положенням про Громадську раду при Адміністрації Державної прикордонної служби України.

Список використаних джерел:

- Гапоненко Л.В. Громадський контроль за діяльністю органів виконавчої влади: сутність та механізм реалізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 4. С. 43-47 URL: http://lsej.org.ua/4_2015/11.pdf.
- Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В.М. Князев (співголова), І.В. Розпутенко (співголова) та ін. 2011. 748 с.
- Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України : Указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016.
- Офіційний веб-сайт Державної прикордонної служби України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/gromadska-rada-pri-administracii-derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-ukraini/>.
- Пухкал О.Г. Громадський контроль як важливий чинник демократизації та ефективності державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 14. С. 56-58.
- Положення про Громадську раду при Адміністрації Державної прикордонної служби України від 10.04.2015 URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/Polozhennya-pro-Gromadsku-radu-pri-Administracii-Derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-Ukraini/>.
- Про громадський контроль : проект Закону України від 14.04.2014 № 4697.
- Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII.
- Про Національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII.
- Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV.
- Сквірський І.О. Поняття та основні ознаки громадського контролю в сучасній адміністративно-правовій доктрині України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2016. Вип. 37. Т. 3. С. 23-24.
- Столбовий В.М. Поняття громадського контролю службових правовідносин у сфері національної безпеки України. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 8. С. 106-110.
- Сіцінська М.В. Елементи громадського контролю в системі демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 14. С. 112-115.
- Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970-1980). URL: <http://sum.in.ua>.
- Мех Ю.В. Види та форми громадського контролю з охорони громадського порядку. URL: http://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6925/1/Meh_52-58.pdf.
- Чехович Т.В. Громадський контроль у системі засобів гарантування та реалізації принципу рівності перед законом у сфері публічного управління. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск. 2019. Т. 2. С. 3-8.
- Юрійчук І. Правове поняття адміністративних процедур. *Підприємництво господарство і право*. 2018. № 5. С. 151-156.

References:

- Haponenko L.V. (2015). Hromadskiy kontrol za diialnistiu orhaniv vykonavchoi vlady: sutnist ta mekhanizm realizatsii [Public control over the activities of executive bodies: the essence and mechanism of implementation]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 4. pp. 43-47 URL : http://lsej.org.ua/4_2015/11.pdf. [in Ukrainian].

2. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Encyclopedia of Public Administration]: u 8 t. / Nats. akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy ; nauk.-red. kolehiia : Yu.V. Kovbasiuk (holova) ta in. – K.: NADU, 2011. T. 1 : Teoriia derzhavnoho upravlinnia / nauk.-red. Kolehiia : V.M. Kniaziev (spivholova), I.V. Rozputenko (spivholova) ta in. 2011. 748 p. [in Ukrainian].
3. Kontsepsiia rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy [The concept of development of the security and defense sector of Ukraine]: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 14.03.2016 № 92/2016. [in Ukrainian].
4. Ofitsiynyi veb-sait Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Official website of the State Border Guard Service of Ukraine]. URL : <https://dpsu.gov.ua/ua/gromadska-rada-pri-administracii-derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-ukraini/>. [in Ukrainian].
5. Pukhkal O.H. (2010). Hromadskyi kontrol yak vazhlyvyi chynnnyk demokratyzatsii ta efektyvnosti derzhavnoho upravlinnia [Public control as an important factor in democratization and efficiency of public administration]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 14. pp. 56-58. [in Ukrainian].
6. Polozhennia pro Hromadsku radu pry Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Regulations on the Public Council under the Administration of the State Border Guard Service of Ukraine] vid 10.04.2015 URL : <https://dpsu.gov.ua/ua/Polozhennya-pro-Gromadsku-radu-pri-Administracii-Derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-Ukraini/>. [in Ukrainian].
7. Pro hromadskyi kontrol [On public control]: proiekt Zakonu Ukrainy vid 14.04.2014 № 4697. [in Ukrainian].
8. Pro Natsionalnu politsiiu [About the National Police]: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII. [in Ukrainian].
9. Pro Natsionalnu bezpeku Ukrainy [On the National Security of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII. [in Ukrainian].
10. Pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrainy [About the State Border Guard Service of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 03.04.2003 № 661-IV. [in Ukrainian].
11. Skvirskiy I.O. (2016). Poniattia ta osnovni oznaky hromadskoho kontroliu v suchasniy administratyvno-pravovii doktryni Ukrainy [The concept and main features of public control in the modern administrative and legal doctrine of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Seriya PRAVO. Vyp. 37. T. 3. pp. 23-24. [in Ukrainian].
12. Stolbovyi V.M. (2018). Poniattia hromadskoho kontroliu sluzhbovykh pravovidnosyn u sferi natsionalnoi bezpeky Ukrainy [The concept of public control of official legal relations in the field of national security of Ukraine]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 8. pp. 106-110. [in Ukrainian].
13. Sitsinska M.V. (2013). Elementy hromadskoho kontroliu v systemi demokratychnoho tsyvilnoho kontroliu nad sektorom bezpeky i oborony [Elements of public control in the system of democratic civilian control over the security and defense sector]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. № 14. pp. 112-115. [in Ukrainian].
14. Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. Akademichnyi tlumachnyi slovnyk (1970-1980). URL : <http://sum.in.ua/>. [in Ukrainian].
15. Mekh Yu.V. (n.d.). Vydy ta formy hromadskoho kontroliu z okhorony hromadskoho poriadku [Types and forms of public control over the protection of public order]. URL : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6925/1/Meh_52-58.pdf. [in Ukrainian].
16. Chekhovych T.V. (2019). Hromadskyi kontrol u systemi zasobiv harantuvannia ta realizatsii pryntsyphu rivnosti pered zakonom u sferi publicznego upravlinnia [Public control in the system of means of guaranteeing and implementing the principle of equality before the law in the field of public administration]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii*. Spetsvypusk. T. 2. pp. 3-8. [in Ukrainian].
17. Iuriichuk I. (2018). Pravove poniattia administratyvnykh protsedur [Legal concept of administrative procedures]. *Pidpriemnytstvo hospodarstvo i pravo*. № 5. pp. 151-156. [in Ukrainian].